24/08/2026

Ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός ως Απόστολος του Χριστού

/ Πνευματικά Αποσπάσματα

Ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός (1714–1779) αποτελεί ένα από τα πιο χαρακτηριστικά πρότυπα αποστολικής διακονίας στη νεότερη ιστορία της Ορθοδοξίας, γι’ αυτό και η Εκκλησία τον τιμά με τον τίτλο «Ισαπόστολος». Υπήρξε μοναχός, διδάσκαλος και φωτιστής του Γένους, εθνομάρτυρας και Άγιος της

Εκκλησίας.

- **Δρ. Αχιλλέως Παπατόλιου, Διδάσκοντος Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού ΑΠΘ**

Ο Άγιος Κοσμάς ήρθε λίγο πριν από την αυγή της λευτεριάς, όταν το σκοτάδι ήταν απελπιστικό και δεν υπήρχε φως και ελπίδα από πουθενά. Ήρθε να ξυπνήσει τις ναρκωμένες από τον φόβο συνειδήσεις. Το έργο του Αγίου είναι θρησκευτικό, εκπαιδευτικό, εθνικό και κοινωνικό. Το θρησκευτικό αποτελεί το πρώτο. Ο Χριστός ήταν για αυτόν το θεμέλιο πάνω στο οποίο στήριξε την ζωή και το έργο του. Σε μια διδαχή του λέγει: *«Το κορμί σας ας σας το κάψουν, ας σας το τηγανίσουν, τα πράγματα σας ας σας τα πάρουν μην σας μέλει δώστε τα δεν είναι δικά σας, Χριστός και ψυχή σας χρειάζεται».*

Ο Αγ. Κοσμάς ήταν Ακόλουθος του Χριστού. Ακούγοντας τον αποστολικό λόγο, *«μηδείς το εαυτού ζητήτω αλλά το του ετέρου έκαστος»* (*Α΄ Κορ.* 10, 24), αφήνει το δικό του καλό και περιέρχεται πόλεις και χωριά για την πνευματική αναμόρφωση του γένους. Τρεις περιοδείες έκανε στον Ελληνικό χώρο και στις τρεις πήρε Ευλογία από τον Πατριάρχη Σαμουήλ, τον Σεραφείμ και τον Σωφρόνιο. Τρεις διαδοχικούς Πατριάρχες. Πάντοτε πήγαινε και έπαιρνε την ευλογία από τον Οικουμενικό Πατριάρχη και δεν έκανε αυθαίρετα πράγματα. Ιεραποστολή της Αντίστασης αναφέρει ο Μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας Αναστάσιος επιτέλεσε ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός εκείνη την δύσκολη περίοδο για να σταματήσει τους εξισλαμισμούς. Η πίστη η Ορθόδοξη για τον Άγιο Κοσμά ήταν κάτι το ανώτερο, καθώς οδηγούσε στη σωτηρία της ψυχής, ήταν ο δρόμος που οδηγεί στην κατά Χάριν Θέωση και όχι στην απώλεια των ψυχών, όπως ανέφερε συχνά ο ίδιος.

Ένιωσε έντονο πόνο για την πνευματική κατάσταση των συνανθρώπων του και αφιέρωσε τη ζωή του στο κήρυγμα του Ευαγγελίου. Προσάρμοζε τις διδαχές του ανάλογα με την περιοχή και το πρόβλημα, χρησιμοποιώντας θαυμάσια την αρχή της προσαρμογής. Ο Καθηγητής Βλάσσης Φειδάς ανέφερε χαρακτηριστικά περί της προσαρμογής του Ευαγγελίου *«Η Εκκλησία στην ιστορική της πορεία αναπτύχθηκε εξωτερικά για να προσαρμόσει το μήνυμά της στις ανάγκες κάθε εποχής χωρίς να υποστεί αλλοίωση ως προς τη φύση, την ουσία και την αποστολή της, αφού σε όλες τις ιστορικές μεταβολές παραμένει σταθερό και αμετάβλητο το περιεχόμενο της βιωμένης πίστεως» .*

Η διάδοση του Ευαγγελίου, κατά τον Αμίλκα Αλιβιζάτο, αποτελεί το άκρον άωτον της Εκκλησίας· *«διότι αληθώς δεν δύναται να νοηθεί Εκκλησία χριστιανική μη φροντίζουσα διά την διάδοσιν του ευαγγελίου... κατά την ρητήν και πρώτην εντολήν του Κυρίου προς τους μαθητάς του».*

Η Εκκλησία είναι Αποστολική, καθότι ο Ιδρυτής της μεταβίβασε πάσα εξουσία στους Αγίους Αποστόλους και έκτοτε αυτή προήλθε, δια της επιθέσεως των χειρών, στους διαδόχους αυτών. Είναι αποστολική όμως, όχι μόνον λόγω της αποστολικής διαδοχής, αλλά ακόμη διότι διατηρεί την αποστολική παράδοση, τον αποστολικό ζήλο, κυρίως διότι έχει αποσταλεί.

Έτσι, ο Άγιος Κοσμάς συνεχίζοντας αυτήν την Αποστολή συγκέντρωνε τα πλήθη στις πλατείες των χωριών, όπου ζητούσε να στήσουν ένα μεγάλο ξύλινο Σταυρό. Εκεί, μπροστά στο Σταυρό, πατώντας σε ένα σκαμνάκι, επειδή ο ίδιος ήταν και χαμηλού αναστήματος, για να βλέπει όλους, μιλούσε απλά και συγκινητικά για την πίστη του Χριστού, για την αιώνια ζωή και το επέκεινα των εξελίξεων. Έδινε πατρικές συμβουλές, για να ζούνε χριστιανική ζωή οι άνθρωποι και συμπλήρωνε το κήρυγμά του πάντα με θερμές παρακλήσεις στους γονείς να γνωρίσουν τα παιδιά τους τον Σαρκωθέντα Λόγο του Θεού.

Γι΄ αυτό και ξεκινούσε πάντα τον λόγο του με Τριαδολογία. Τι είναι η Αγία Τριάδα. Για να μην μπερδεύονται οι αγράμματοι χωρικοί Χριστιανοί. Η παρουσία του λειτουργούσε ως «επανευαγγελισμός» για κοινότητες που είχαν απομακρυνθεί από την χριστιανική και εκκλησιαστική ζωή. Η γεωγραφική έκταση της δράσης του, καθώς και η καθολικότητα του μηνύματός του, τον καθιστούν πρότυπο Αποστόλου, ο οποίος δεν περιορίζεται σε μία τοπική εκκλησία, αλλά υπηρετεί το σύνολο του Σώματος της Εκκλησίας.

Επιπλέον, όπως ο Θεός-Πατήρ από αγάπη ωθείται στο έργο της σωτηρίας, ο Υιός σαρκώνεται και από αγάπη πάσχει για τον αμαρτωλό και μακριά από τον Θεό ευρισκόμενο άνθρωπο και το Άγιο Πνεύμα συνεχίζει το λυτρωτικό έργο στην Εκκλησία, έτσι και ο Άγιος, στα πλαίσια της συνεργίας, κλήθηκε να πραγματοποιήσει την ιεραποστολική του δραστηριότητα σ΄ αυτή και μόνη τη σωστή βάση. Εφόσον, η Βασιλεία του Θεού άρχισε να γίνεται πραγματικότητα, υποχρεούμαστε όλοι μας διατύπωνε να δίνουμε την Μαρτυρία της Ανάστασης ως ξεχείλισμα ζωής, χαράς, ειρήνης και αγάπης σε όσους ελεύθερα την αποδεχτούν, ώστε να μην ταλαιπωρείται ο άνθρωπος από τη φθορά και τον θάνατο.

Προσέτι, ο Άγιος Κοσμάς είχε αντιληφθεί πως η ζωή του Χριστιανού δεν διακρίνεται σε ενδοεκκλησιαστική και εξωεκκλησιαστική αλλά είναι ενιαία. Οι πιστοί μετά την τέλεση της Θ. Ευχαριστίας *«ἐν εἰρήνη προέρχονται... ἐν ὀνόματι Κυρίου»* προς τον κόσμο, προκειμένου να μεταλαμπαδεύσουν το Ευαγγέλιο της Βασιλείας στις εσχατιές των αιώνων και της οικουμένης, να μεταμορφώσουν την κτιστή δημιουργία, και έδωσε όλες του τις σωματικές και πνευματικές δυνάμεις γι΄ αυτόν τον σκοπό. Συνεπώς, η αποστολή της Εκκλησίας στον κόσμο, δεν είναι κάτι το επιπλέον ή δευτερεύον, αλλά συμπίπτει με την ίδια την φύση της, το ίδιο της το είναι.

Σύμφωνα με τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμο Β’ με βάση αυτό θα μπορούσε να μπει κάποιος στον πειρασμό να ισχυριστεί ότι όσο γίνεται λόγος περί ιεραποστολής, σαν κάτι ξεχωριστό, τόσο θα επιβεβαιώνεται η απουσία της Εκκλησίας, αφού όταν συγκροτείται η Εκκλησία πάραυτα εκδηλώνεται ως αποστολική, δηλαδή (ιερ)αποστολική».